

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 16. maaliskuuta 2023
(OR. en)

7278/23

MI 204
COMPET 221
IND 115

SAATE

Lähettiläjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	16. maaliskuuta 2023
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2023) 162 final
Asia:	KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE Sisämarkkinoiden 30. vuosipäivä

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2023) 162 final.

Liite: COM(2023) 162 final

Bryssel 16.3.2023
COM(2023) 162 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Sisämarkkinoiden 30. vuosipäivä

1. JOHDANTO

Tänä vuonna juhlistetaan sisämarkkinoiden 30-vuotispäivää. Sisämarkkinat ovat yksi EU:n hienoimmista saavutuksista. Siitä lähtien, kun sisämarkkinat luotiin vuonna 1993, kansalaiset ja yritykset ovat hyötäneet henkilöiden, palvelujen, tavaroiden ja pääoman vapaasta liikkuvuudesta niin laajasti, että se ylittää jopa kaikkein visionäärisimmät kolmen vuosikymmenen takaiset odotukset.

Sisämarkkinat suunniteltiin alun perin jäsenvaltioiden välisistä tulliesteistä ja tullien ulkopuolisista kaupan esteistä vapaaksi vapaakauppa-alueeksi, mutta siitä on tullut paljon enemmän. Sisämarkkinoista on onnistuttu tekemään maailman suurin yhdenmukainen sisämarkkina-alue¹, joka on kuitenkin säilynyt yhtenä ulospäin suuntautuneimmista. Sisämarkkinat ovat kuitenkin paljon muutakin kuin vain oikeudellinen kehys tai pelkät markkinat: ne ovat vapauden, edistyksen, mahdollisuuksien, kasvun, yhteisen vaurauden ja kriisinsietokyvyn alue, joka myös auttaa lisäämään EU:n geopoliittista vaikutusvaltaa.

Tässä tiedonannossa tarkastelemme niitä monia saavutuksia, joita olemme alkaneet pitää itsestäänselvyyksinä jokapäiväisessä elämässämme. Sen lisäksi on tärkeää tunnustaa, että sisämarkkinat ovat arvokas voimavara, josta meidän on pidettävä huolta ja jota on jatkuvasti parannettava.

Sisämarkkinoiden on mukauduttava uusiin haasteisiin², kuten muun muassa Euroopan parlamentti on todennut sisämarkkinoiden 30. vuosipäivästä antamassaan päätöslauselmassa³. Tarvitaan yhteisiä ponnisteluja sisämarkkinoiden ylläpitämiseksi ja syventämiseksi, niiden täyden potentiaalin hyödyntämiseksi, tasapuolisten toimintaedellytysten säilyttämiseksi sekä sisäisesti että maailmanlaajuisesti sekä sen varmistamiseksi, että sisämarkkinat muodostavat EU:n vaurauden perustan lisäämällä pitkän aikavälin kilpailukykyä ja tuottavuutta, kuten Eurooppa-neuvosto on toivonut⁴. Sisämarkkinat ovat yhteinen alue, joka houkuttelee ennakoitavan ja yksinkertaisen sääntelykehityksensä ansiosta investointeja EU:n sisäältä ja ulkopuolelta.

Nykyisten sääntöjen täytäntöönpano, esteiden poistaminen ja uusien yhdentymismahdollisuuksien löytäminen sisämarkkinoilta edellyttävät yhteisiä toimia. Näillä voidaan saavuttaa merkittävää hyötyä, sillä on arvioitu, että tavaroiden ja palvelujen sisämarkkinoiden esteiden poistaminen pelkästään jäsenvaltioiden tasolla voisi tuoda talouteen 713 miljardia euroa vuoden 2029 loppuun mennessä.⁵

¹ Ostovoimapariteettina mitattuna, IMF World Economic Outlook.

² Väestönkehitykseen liittyvät haasteet mukaan lukien.

³ Euroopan parlamentin päätöslauselma 18.1.2023 sisämarkkinoiden 30. vuosipäivästä: saavutusten juhlistaminen ja tulevan kehityksen tarkastelu, P9_TA(2023)0007.

⁴ Eurooppa-neuvoston päätelmät, 9. helmikuuta 2023.

⁵ *Mapping the Cost of Non-Europe 2019-24*, Euroopan parlamentin tutkimuspalvelun tutkimus, 2019.

2. SISÄMARKKINAT EUROOPPA-HANKKEEN YTIMESSÄ 30 VUODEN AJAN

2.1. Kansalaisten ja yritysten elämää parantamassa, vihreää ja digitaalista siirtymää tukemassa

Henkilöiden, tavaroiden, palvelujen ja pääoman vapaa liikkuvuus tarjoaa eurooppalaisille verrattoman laajan valikoiman tuotteita, palveluja, elämyksiä, ideoita, kulttuureja ja kieliä. Tästä hyöttyy päivittäin yli 440 miljoonaa kansalaista kaikkialla Euroopassa. Sisämarkkinat ovat ennen kaikkea keino lisätä ihmisten hyvinvointia.

Verkkovierailulisämaksujen poistaminen antaa meille mahdollisuuden pitää yhteyttä perheenjäseniimme ja ystäviimme, kun matkustamme Euroopassa. Sisämarkkinoilla liikkuvista, verkosta ja myymälöistä ostetuista **kulutustavaroista ja elintarvikkeista** on tullut turvallisempia, ja vaaralliset tuotteet vedetään pois markkinoilta. Elektroniikkalaitteiden **yhteislaturi** vähentää sähkö- ja elektroniikkalaiteromun määrää sekä helpottaa kuluttajien elämää ja tuo heille vuosittain 250 miljoonan euron säästöt. Yhtenäinen liikennealue mahdollistaa matkustamisen ja tavaroiden kuljettamisen kohtuuhintaisesti EU:ssa. Vahvat **matkustajien oikeudet** takaavat, että saamme korvauksen, jos matkamme ei suju suunnitelmien mukaan. Yritykset ja kansalaiset voivat suorittaa maksuja rajojen yli yhtä helposti kuin maan sisällä. **Luottoa** hakevilla kuluttajilla on turvanaan parempi suoja.

Sisämarkkinat helpottavat myös asumista, opiskelua, työskentelyä ja eläkepäivien viettoa toisessa jäsenvaltiossa. **Erasmus-ohjelman** ansiosta lähes 13 miljoonaa nuorta on päässyt opiskelemaan ja työskentelemään ulkomailla. Sisämarkkinat ovat laajentaneet eurooppalaisten ammattilaisten mahdollisuuksia tekemällä **ammattipätevyyden** tunnustamisesta helpompaa. **Sosiaaliturvaa** koskevien sääntöjen yhteensovittamisen ansiosta miljoonat eurooppalaiset säilyttävät oikeutensa eläkkeeseen ja terveydenhuoltoon ulkomailla asuessaan. Työterveyttä ja -turvallisuutta koskevat säännöt puolestaan takaavat reilun kilpailun ja työsuojelun korkean tason kaikille riippumatta siitä, missä he työskentelevät.⁶

Sisämarkkinat nopeuttavat tehokkaasti **vihreää siirtymää** Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti. EU:n tasolla vahvistetuilla yhdenmukaisilla tuotestandardeilla varmistetaan ympäristö- ja turvallisuusvaatimusten sekä energiatehokkuusvaatimusten noudattaminen. EU:n päästökauppajärjestelmän (ETS) markkinaperusteisella lähestymistavalla vähennetään päästöjä kustannustehokkaasti samalla, kun siitä saaduilla tuloilla voidaan tukea siirtymistä puhtaampaan tuotantoon ja edistää innovointia.

Yhdennetyt **EU:n energiamarkkinat** ovat kustannustehokkain tapa varmistaa kestävä, turvattu ja kohtuuhintainen energiahuolto EU:n kansalaisille. Viime vuosikymmenen aikana toteutetut merkittävät toimet Euroopan sähkömarkkinoiden yhdentämiseksi edelleen ovat tuottaneet kuluttajille merkittävät, vuositasolla arviolta noin 34 miljardin euron hyödyt mahdollistamalla jäsenvaltioiden välisen rajatylittävän kaupan ja parantamalla

⁶ Tämä sisämarkkinoiden kokonaisvaltainen rooli tunnustetaan Euroopan parlamentin päätöslauselmassa (ks. 9 kohta).

toimitusvarmuutta laajemmalla maantieteellisellä alueella.⁷ Toistuvien toimitushäiriöiden tilanteessa sisämarkkinat ovat auttaneet varmistamaan, että energia, erityisesti kaasu, virtaa sinne, missä sitä eniten tarvitaan. Alueellinen yhteistyö ja solidaarisuus ovat olleet olennaisen tärkeitä EU:n energiajärjestelmän häiriönsietokyvyn varmistamisessa. TEN-E-asetus on lisännyt merkittävästi tätä toimitusvarmuutta, kun jäsenvaltioiden energiajärjestelmät on yhdistetty yhteistä etua koskevien hankkeiden kautta (PCI-hankkeet). Viimeaikainen energiakriisi on kuitenkin tuonut esiin useita puutteita, joihin EU:n on täytynyt reagoida.

Tulevina vuosina sisämarkkinoiden on kehityttävä vastaamaan kansalaisten odotuksiin ihmiskeskeisestä **digitaalisesta siirtymästä** ja markkinoista, jotka tekevät kestävästä valinnoista kohtuuhintaisia ja houkuttelevia. **Digipalvelusäädöksellä** varmistetaan, että verkossa toimivat yritykset voivat toimia kaikkialla Euroopassa yksien, suoraan sovellettavien sääntöjen pohjalta ja että kansalaiset voivat käyttää verkkoalustoja ja verkkokauppal palveluja turvallisesti kaikkialla EU:ssa suojassa laittomalta sisällöltä, disinformaatiolta ja verkkokiusaamiselta. **Digimarkkinasäädöksellä** varmistetaan, että digitaalialan markkinat ovat oikeudenmukaiset ja kilpaillut, jotta alustat eivät voi käyttää väärin portinvartija-asemaansa sisämarkkinoilla. Yhdenmukaistetut säännöt audiovisuaalisen median ja tekijänoikeuksien kaltaisilla aloilla tukevat kulttuurista moninaisuutta ja tiedotusvälineiden moniarvoisuutta digitaalisessa ympäristössä. Jo hyväksytyn datanhallinta-asetuksen ja pitkällä neuvotteluvaiheessa olevan datasäädöksen avulla EU rakentaa todellisia **datan sisämarkkinoita**, jotka avaavat mahdollisuuksia kaikille talouden toimijoille ja tekevät Euroopasta maailmanlaajuisen johtajan nopeasti reagoivassa datataloudessa. Olemme luomassa myös **kyberturvallisuuden** sisämarkkinoita, joiden osana luodaan kaikkia yhteenliitettäviä tuotteita, ohjelmistoja tai laitteistoja koskevat kyberturvallisuusvaatimukset.

EU on kehittänyt digitaalisia välineitä sisämarkkinoiden sujuvoittamiseksi. Pandemian aikana komissio kehitti nopeasti **digitaalisen koronatodistuksen** vapaata liikkuvuutta helpottamaan. Tarkoituksena oli antaa EU:n kansalaisille ja asukkaille mahdollisuus esittää helposti digitaalinen todistus, joka osoitti, että heidät oli rokotettu covid-19-tautia vastaan tai että he olivat saaneet negatiivisen testituloksen tai parantuneet taudista.

Digitaaliset välineet **vähentävät hallinnollista taakkaa ja luovat avoimuutta** kansalaisten ja yritysten suuntaan. Kun kansalaiset tai yritykset haluavat tietää enemmän oikeuksistaan ja mahdollisuuksistaan, he voivat vierailla **Your Europe** -portaalissa, joka on keskitetty yhteyspiste tiedon saantia varten. Sisämarkkinoihin liittyvissä ongelmissa neuvoja saa **Sinun Eurooppasi -neuvonnasta** ja **SOLVIT-verkostosta**. Ne auttavat yrityksiä ja yksityishenkilöitä, joihin EU:n lainsäädännön rikkomukset ovat vaikuttaneet, ratkaisemaan riitoja ja saamaan tuomioistuimen ulkopuolisia hyvityksiä, jolloin sisämarkkinoiden esteistä ei enää ole heille haittaa. SOLVIT keskittyy auttamaan pieniä ja keskisuuria yrityksiä (pk-yrityksiä) hyödyntämään sisämarkkinoiden mahdollisuuksia parhaalla mahdollisella tavalla ja näin parantamaan liiketoimintaympäristöä. Tuhansia julkishallinnon yksiköitä yhdistävä **sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä (IMI)**⁸ helpottaa julkishallintojen välistä rajatylittävää hallinnollista tietojenvaihtoa ja ratkaisee ongelmia. Se on vuosien mittaan

⁷ Energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto: <https://www.acer.europa.eu/events-and-engagement/news/press-release-acer-publishes-its-final-assessment-eu-wholesale>

⁸ Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä https://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/index_fi.htm

kasvanut jatkuvasti ja kattaa nyt 19 politiikan alaa.⁹ Yhdessä tämä luo todellisen sisämarkkinoiden taustajärjestelmän, joka hyödyttää yhtä lailla yrityksiä kuin hallintojakin.

Yhden kerran periaatteen mukaisella teknisellä järjestelmällä (OOTS) varmistetaan, että kun yritys tai kansalainen on kerran toimittanut asiakirjan julkishallintoon, sitä voidaan siirtää turvallisesti julkishallinnon sisällä. Näin yritys tai yksityishenkilö voi hoitaa myös muita menettelyitä ilman, että asiakirjaa tarvitsee toimittaa uudelleen. Kaikki nämä välineet ovat saatavilla EU:n **yhteisen digitaalisen palveluväylän** kautta. Lisäksi **eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko**¹⁰ tarjoaa kansalaisille ja yrityksille kaikkialla EU:ssa keskeistä tietoa ja standardoituja asiakirjoja, joiden avulla voi tunnistautua turvallisesti, sekä esimerkiksi ammattipätevyyden osoittavia todistuksia ja terveydenhuoltoon ja sosiaaliturvaan liittyviä asiakirjoja. EU:n digitaalisen vuosikymmenen¹¹ tavoitteiden saavuttamiseksi EU pyrkii tarjoamaan kaikki keskeiset julkiset palvelut verkossa vuoteen 2030 mennessä.

Kaavio 1: Sisämarkkinoiden välineet

Lähde: Euroopan komissio

⁹ [Sisämarkkinoiden tulostaulu 2022](#), sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kokonaistilanne.

¹⁰ Ks. lisätietoa: [Eurooppalainen digitaalinen identiteetti \(europa.eu\)](#).

¹¹ Ks. lisätietoa: [Päätös digitaalinen vuosikymmen 2030 -ohjelmasta](#).

2.2. Talouden edistäminen

Sisämarkkinat ovat maailman suurimmat yhdentyneet markkinat, ja ne ovat ylittäneet kaikki makrotaloudelliset odotukset. Niiden osuus maailman BKT:stä¹² on 18 prosenttia, ja ne tarjoavat alustan, jonka kautta yritykset voivat tarjota tavaroitaan ja palvelujaan yli 440 miljoonalle EU:n kansalaiselle ympäri maanosan. Sisämarkkinoilla toimii 23 miljoonaa yritystä¹³, jotka työllistävät lähes 128 miljoonaa ihmistä.¹⁴ Sisämarkkinat ovat tuoneet erittäin **merkittäviä taloudellisia hyötyjä** ja vaikuttaneet siihen, että EU:n BKT on pitkällä aikavälillä jopa 9 prosenttia suurempi kuin se olisi ollut ilman sisämarkkinoita.¹⁵ Tämä yhdentyminen on ollut ja on edelleen **keskeinen kasvun ja työpaikkojen luomisen lähde**.¹⁶ Kun kokonaistyöllisyys EU:ssa kasvoi 5,5 prosenttia vuosina 2000–2014, rajatylittäviin palveluihin¹⁷ perustuvien työpaikkojen määrä samalla ajanjaksolla lähes kaksinkertaistui (5,6 miljoonasta 10,9 miljoonaan).¹⁸ Tavaroiden ja palvelujen kauppa jäsenvaltioiden välillä on noin kaksinkertaistunut suhteessa EU:n talouden kokoon viimeisten 30 vuoden aikana. Tutkijoiden mukaan taloudellinen yhdentyminen on Euroopassa sääntelyn suhteen pidemmällä kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa.¹⁹

¹² BKT käypinä hintoina.

¹³ Pois lukien rahoitusala.

¹⁴ Celebrating 30 years of EU Single Market 1993-2023, Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/edn-20221206-1>.

Kaavio kattaa muun kuin rahoitukseen liittyvän yritystalouden (NACE Rev. 2 pääluokat B–N ja jakso 95 lukuun ottamatta pääluokkaa K), johon sisältyvät teollisuus, rakentaminen, kauppa ja muut kuin rahoituspalvelut.

¹⁵ Tausta-asiakirja 094: [Quantifying the Economic Effects of the Single Market in a Structural Macromodel \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/edn-20221206-1), Jan in't Veld, 2019.

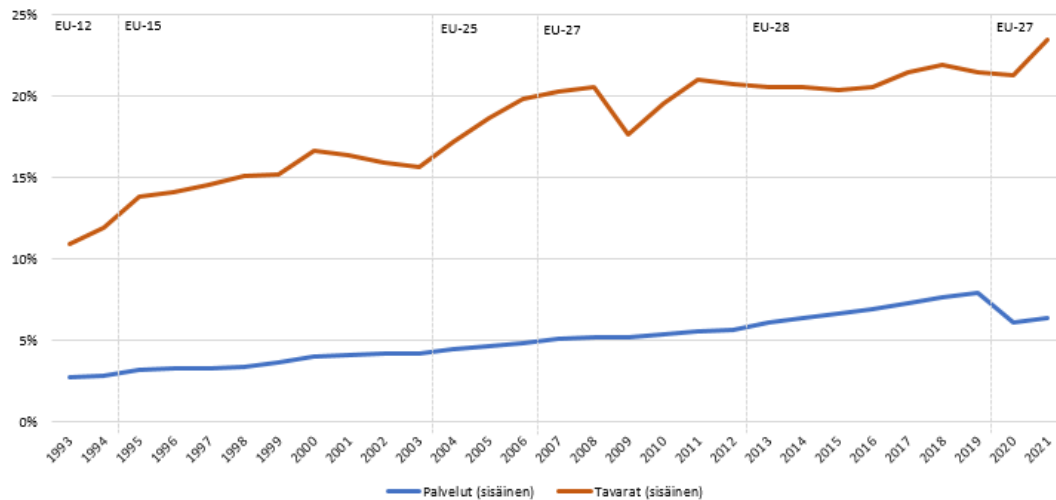
¹⁶ Lähde: Tanskan elinkeinoministeriö: [The Single Market accounts for 56 million jobs across the EU](https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/edn-20221206-1).

¹⁷ Työntekijöiden määrä yrityksissä, jotka vievät palveluja tai tarjoavat vientisektorille välituotteita ja -palveluja.

¹⁸ Lähde: *Cross border services in the internal market: an important contribution to economic and social cohesion*, Manuel Fritsch ja Roman Bertenrath (2019): <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/publications-other-work/publications/cross-border-services-internal-market-important-contribution-economic-and-social-cohesion>

¹⁹ Lähde: Parson, C. ja Smith, A. (2022), *The 'completeness' of the EU Single Market in comparison to the United States*, Single Market Economy Papers, WP7, Euroopan komission julkaisutoimisto. Ks. myös 2.4 kohta, jossa tarkastellaan sitä, miten muita kuin sääntelysteitä pyritään EU:ssa poistamaan hallinnollisen yhteistyön ja digitaalisten välineiden avulla.

Kaavio 2: Tavaroiden ja palvelujen kauppa sisämarkkinoilla (1993–2021)

Lähde: Komission yksiköt Eurostatin tietojen perusteella. Huomaa, että kuvaajassa esitetään EU:n sisäiset tavarat- ja palvelukauppavirrat osuutena EU:n BKT:stä. Kuvaajassa olevat pystysuorat katkoviivat korostavat muutoksia, joita huomioon otettujen kauppaa ja BKT:tä koskevien tietojen laajuudessa on tapahtunut jäsenvaltioiden lukumäärän myötä (esimerkiksi kauden 2007–2012 osalta otetaan huomioon kauppa ja BKT EU-27:ssä, kun taas kauden 2013–2019 osalta tarkastellaan kauppaa ja BKT:tä EU-28:ssä). Kauppaa mitataan tuonnin ja viennin keskiarvolla.

Lisäksi sisämarkkinat ovat tärkeä Euroopan **finanssimarkkinoiden yhdentymisen** väline ja talous- ja rahaliiton välttämätön edellytys. Ne helpottavat yritysten rahoituksen saantia ja tekevät Euroopasta houkuttelevamman investointikohteen.²⁰ Suorien ulkomaisten sijoitusten ja arvopaperisijoitusten EU:n sisäiset omistussuhteet ovat jatkuvasti kasvaneet viime vuosikymmeninä. Suorien ulkomaisten sijoitusten määrä oli vuoden 2021 toisella neljänneksellä lähes viisi kertaa suurempi ja arvopaperisijoitusten määrä neljä kertaa suurempi kuin vuoden 2002 alussa. Osana pääomamarkkinaunionia koskevaa toimintasuunnitelmaa on käynnistetty useita aloitteita pääoman sisämarkkinoiden toteuttamiseksi. Viimeksi joulukuussa 2022 komissio esitti osana pääomamarkkinaunionia yrityksiin, erityisesti pk-yrityksiin, kohdistuvan byrokratian vähentämistä koskevan ehdotuksen, jonka tarkoituksena on kerätä varoja pörseistä, sekä ehdotuksen rakenteellisten esteiden poistamisesta yhdenmukaistamalla yritysten maksukyvyttömyyttä koskevan lainsäädännön keskeisiä näkökohtia. Kansallisten pääomamarkkinoiden yhdentämiseksi on kuitenkin vielä paljon tehtävää. Yhdennetyt ja luotettavat maksujärjestelmät tukevat sisämarkkinoiden toimintaa ja edistävät siten EU:n kilpailukykyä.

Sisämarkkinat tuottavat myös merkittäviä työllisyyteen liittyviä yhteiskunnallisia hyötyjä, ja EU:ssa on jopa 56 miljoonaa työpaikkaa, jotka ovat riippuvaisia EU:n sisäisestä kaupasta. Liikkuvien työntekijöiden määrä on kasvanut EU:ssa tasaisesti viimeisten 30 vuoden aikana

²⁰ Lähde: Euroopan keskuspankki (2022), *Financial Integration and Structure in the Euro Area, Technical report*, Euroopan keskuspankki, Frankfurt. Euroopan komissio (2022), ”European Financial Stability and Integration Review”, komission yksiköiden valmisteluasiakirja, SWD(2022) 93 final, Euroopan komissio, Bryssel.

muun muassa EURES-portaalin²¹ kaltaisten hankkeiden sekä pätevyyksien ja osaamisen tunnustamisen parantamiseen tähtäävän politiikan ansiosta. EU:n sosiaalisen markkinatalouden malli perustuu korkeisiin sosiaalinenormeihin, joista osoituksena on **Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari**. Sillä edistetään yhtäläisiä mahdollisuuksia ja pääsyä työmarkkinoille, oikeudenmukaisia työoloja ja sosiaalista suojelua sekä osallisuutta ja monimuotoisuutta, kun kyse on esimerkiksi työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon²², työ- ja yksityiselämän välisestä tasapainosta²³, riittävistä vähimmäispalkoista²⁴ ja palkkauksen läpinäkyvyydestä. Vastavuoroisesti tällä sosiaalisella kehyksellä edistetään tasapuolisia toimintaedellytyksiä sisämarkkinoilla.

Sisämarkkinat ovat myös mahdollistaneet **yhteisötalouden** kehittämisen edelleen, ja Euroopassa onkin noin 2,8 miljoonaa yhteisötalouden toimijaa, jotka työllistävät noin 13,6 miljoonaa²⁵ ihmistä. Komissio hyväksyi joulukuussa 2021 yhteisötaloutta koskevan toimintasuunnitelman²⁶, jossa ehdotettiin vuoteen 2030 mennessä toteutettavia konkreettisia toimia. Tänä vuonna hyväksytään yhteisötalouspaketti, johon sisältyy lainsäädäntöaloite sisämarkkinoilla toimivien järjestöjen rajatylittävästä toiminnasta.

Sisämarkkinoilla on ollut merkittävä rooli EU:n **taloudellisen lähentymisen** mahdollistajana toisiaan seuranneiden laajentumisten jälkeen. Tämä johtuu siitä, että sisämarkkinat ovat luoneet yrityksille tasapuoliset toimintaedellytykset kaikkialla EU:ssa, minkä ansiosta yritysten on helpompaa toimia rajojen yli ja kilpailla tasapuolisesti. Tämä on lisännyt rajatylittävää kauppaa ja investointeja, mikä puolestaan on auttanut edistämään talouskasvua ja luomaan työpaikkoja.²⁷ Sosiaalinen ja taloudellinen yhteenkuuluvuus ovat elintärkeitä sisämarkkinoiden toiminnalle, kuten sisämarkkinoiden perustamissääöksessä todettiin 30 vuotta sitten. Koheesiopolitiikalla tuetaan Euroopan alueiden sopusointuista kehittämistä, jotta ne voivat osallistua sisämarkkinoille ja hyötyä niistä. Taloudellisen toiminnan mahdollisuuksia lisäämällä sisämarkkinat ovat antaneet alemman tulotason maille mahdollisuuden lähentyä korkeamman tulotason maita sekä auttaneet luomaan lisää työpaikkoja ja siten vähentämään työttömyyttä. Sisämarkkinat ovat **tukeneet eurooppalaisten yritysten kilpailukykyä**,²⁸ mikä on johtanut tuotteiden laadun

²¹ EURES on eurooppalainen työvoimapalvelujen yhteistyöverkosto, jonka tarkoituksena on helpottaa työntekijöiden vapaata liikkuvuutta: [EURES \(europa.eu\)](https://eures.europa.eu).

²² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/957, annettu 28 päivänä kesäkuuta 2018, palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon annetun direktiivin 96/71/EY muuttamisesta.

²³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1158, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, vanhempien ja omaistaan hoitavien työ- ja yksityiselämän tasapainottamisesta ja neuvoston direktiivin 2010/18/EU kumoamisesta.

²⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2041, annettu 19 päivänä lokakuuta 2022, riittävistä vähimmäispalkoista Euroopan unionissa.

²⁵ Luku kattaa EU:n 28 jäsenvaltiota. Ks. Monzon J. L. ja Chaves R., *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union*, Euroopan talous- ja sosiaalikomitea, 2017.

²⁶ Komission tiedonanto *Ihmisten hyväksi toimivan talouden rakentaminen: yhteisötalouden toimintasuunnitelma*, COM(2021) 778.

²⁷ Lähde: Parson, C. ja Smith, A. (2022), *The 'completeness' of the EU single market in comparison to the United States*, Single Market Economy Papers, WP7, Euroopan komission julkaisutoimisto. Ks. myös 2.4 kohta, jossa tarkastellaan sitä, miten muita kuin sääntelyesteitä pyritään EU:ssa poistamaan hallinnollisen yhteistyön ja digitaalisten välineiden avulla.

²⁸ Viime vuosikymmenen aikana tutkimus ja innovointi laajassa merkityksessä vaikuttivat kahteen kolmasosaan EU:n tuottavuuden kasvusta. Horisontti Eurooppa -puiteohjelma ja sen edeltäjät ovat auttaneet luomaan

paranemiseen ja kuluttajahintojen alenemiseen²⁹. Ne ovat myös tehneet EU:n arvoketjuista erittäin yhdenmetyt ja yhteenliitetyt. Esimerkiksi kuljetus- ja autoalan ekosysteemi koostuu paitsi suurista, ympäri maailmaa tunnetuista yhtiöistä, myös ennen kaikkea komponenttien toimittajista sekä myynti- ja korjausverkostoista. Ekosysteemissä on mukana kaikkiaan 1,8 miljoonaa yritystä, joista 99,7 prosenttia on pk-yrityksiä.

Kilpailupolitiikalla on keskeinen rooli toimivien markkinoiden säilyttämisessä ja Euroopan markkinoiden toimintapuutteiden korjaamisessa. Unionin perustamisesta lähtien kilpailupolitiikka on auttanut toimialoja vahvistumaan ja tulemaan maailmanlaajuisesti kilpailukykyisiksi. Kilpailupolitiikalla on myös varmistettu, että erittäin kilpailullisen sosiaalisen markkinatalouden lopullisia hyötyjiä ovat EU:n kansalaiset. Sääntöihin perustuva kilpailulainsäädännön täytäntöönpano tarjoaa myös oikeusvarmuutta ja ennustettavuutta kaikille yrityksille, jotka pyrkivät hyödyntämään Euroopan sisämarkkinoita parhaalla mahdollisella tavalla.

2.3. Kestokyvyn ja kriisinsietokyvyn kehittäminen

Viime aikoina toisiaan seuranneet kriisit ovat osoittaneet kitkattomasti toimivien sisämarkkinoiden tärkeyden. Keskeiset palvelut, kuten energia- ja vesihuolto sekä terveystaloudet, liikenne³⁰ ja televiestintä, ovat keskeisiä ihmisten hyvinvoinnin varmistamisen ja varsinaisen hätäavun kannalta. Näiden palvelujen on pysyttävä toiminnassa katastrofin tai kriisin aikana ja niiden jälkeen.

Kun jäsenvaltiot toimivat yksinään ja sulkevat rajansa tai ottavat käyttöön EU:n sisäisiä vientikieltoja lääkinnällisille laitteille, viljalle tai raaka-aineille, koko sisämarkkinoiden toimintaan kohdistuu paineita, jotka uhkaavat sekä teollisuutta, palveluja ja ammattilaisia että viime kädessä kaikkia kansalaisia. Vaikka covid-19-pandemia johti aluksi pulaan välttämättömyystarvikkeista ja aiheutti rajoilla valtavia liikennemuutoksia, jotka estivät keskeisten työntekijöiden vapaan liikkuvuuden, sisämarkkinat pysyivät toimivina. Kun maskien ja rokotteiden maailmanlaajuinen kysyntä kasvoi räjähdysmäisesti, sisämarkkinoiden ansiosta selviydyimme, vaikka elintärkeiksi muodostuneiden tuotteiden hankintalähteet olivat yksipuolisia ja niiden tuotantokapasiteetissa oli puutteita.

Alkuvaiheessa kansalliset hallitukset asettivat yksipuolisesti ja koordinoimattomasti esteitä tavaroiden, palvelujen ja henkilöiden vapaalle liikkuvuudelle, mikä häiritsevi syvästi taloudellista toimintaa. Tämän jälkeen komissio kuitenkin puuttui asiaan jäsenvaltioiden tuella ja toteutti ”vihreiden kaistojen” kaltaisia aloitteita näiden esteiden poistamiseksi.

huipputason tietämystä ja teknologiaa sekä levittämään niitä paremmin ympäri sisämarkkinoita. Ks. Science, Research and Innovation Performance of the EU, vuoden 2020 raportti. Lokakuussa 2022 tehdyn kilpailupolitiikkaa koskevan Eurobarometri-tutkimuksen, jossa keskityttiin kansalaisiin ja pk-yrityksiin, vastaajista valtaosa katsoo, että kilpailu kannustaa innovointiin, lisää valinnanvaraa ja laskee hintoja. Ks. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/ip_22_6374

²⁹ Erityisesti on arvioitu, että fuusioita, kartelleja ja kilpailunrajoituksia koskevat toimet tuottivat asiakkaille suoria säästöjä 12–21 miljardia euroa vuodessa vuosina 2012–2021 (Vuotuinen sisämarkkinaraportti 2023, s. 18).

³⁰ Vahvistaakseen EU:n liikenteen häiriönsietokykyä kriisiaikoina komissio antoi tiedonannon liikennealaa koskevasta varautumissuunnitelmasta (COM(2022) 211 final). Ks. myös sotilaallisen liikkuvuuden toimintasuunnitelma 2.0: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/action-plan-military-mobility-20_fi

Lisäksi EU:n ja muun maailman väliset toimitusketjut säilyivät täysin avoimina. Tämä perustui EU:n kukoistavaan teollisuuteen, joka on hyötynyt sisämarkkinoista vuosikymmenten ajan, ja kaikkialla Euroopassa olevien yritysten – aina suurista yhtiöistä erittäin innovatiivisiin ja kilpailullisiin pk-yrityksiin – voimien ja kapasiteetin yhdistämiseen.

Olemme oppineet kriiseistä tärkeitä asioita, joita voidaan hyödyntää toimintapolitiikkojen laatimisessa näiden saavutusten pohjalta. Komissio perusti **terveyshätätilanteiden valmiusviranomaisen (HERA)** tulevien rajatylittävien terveyshätätilanteiden tunnistamisen ja ennaltaehkäisyyn sekä niihin reagoimisen parantamiseksi. Komissio on myös ehdottanut uutta **sisämarkkinoiden hätäapuvälinettä**. Välineen tarkoituksena on varmistaa, että sisämarkkinat pysyvät tulevaisuudessa kriisitilanteissa avoimina ja oikeudenmukaisina ja että niillä varmistetaan ihmisten ja yritysten eniten tarvitsemien tavaroiden ja palvelujen jatkuva saatavuus. Yleisemmin ottaen EU on lisännyt hätävalmiuttaan kaikilla tasoilla unionin pelastuspalvelumekanismin³¹ avulla. Sisämarkkinoiden häiriönsietokyvyn varmistaminen edellyttää EU:n tasolla koordinoitua lähestymistapaa lisääntyviin rajatylittäviin uhkiin. Tämä koskee erityisesti kriittisiä aloja ja kriittistä infrastruktuuria, jota kehitetään ja toteutetaan turvallisuusunionin puitteissa³².

Myös parempi varautuminen parantaa häiriönsietokykyä. Komissio on suunnitellut **varhaisvaroitusjärjestelmän (SCAN-seurantajärjestelmä³³)**, jonka tavoitteena on tarjota näyttöä päätöksenteon pohjaksi. Järjestelmä käyttää lähes reaaliaikaisia tullitietoja ja tutkii määrissä ja hinnoissa ilmeneviä poikkeavuuksia paljastaakseen varhaisia merkkejä toimitusketjujen häiriöistä. Muita mahdollisia tekijöitä ovat tiettyjen tuotteiden tuonnin liiallinen riippuvuus harvoista ulkomaisista lähteistä, strategisista riippuvuuksista johtuvat yksittäiset heikkoudet kriittisten tuotantopanosten maailmanlaajuisissa toimitusketjuissa sekä viitteet siitä, että EU:n teollisuuden tuotantokapasiteetti on alimitoitettu. **Vuonna 2022 ehdotettu sirusäädös³⁴** ja tämän tiedonannon kanssa samaan aikaan hyväksytty ehdotus **EU:n kriittisiä raaka-aineita koskevaksi säädökseksi³⁵** auttavat muuttamaan EU:n maailmanluokan tutkimuksen teollisuuden johtoasemaksi. Keinoina ovat investoinnit Euroopan teollisuuteen ja kansainvälisten kumppanuuksien edistäminen. Säädöksillä luodaan myös puitteet raaka-aineiden saatavuuden parantamiseksi sisämarkkinoilla, mikä lisää Euroopan kapasiteettia ja monipuolistaa raaka-aineiden ulkoisia lähteitä.

Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelmassa nettonollan aikakaudelle³⁶ esitetään Euroopan teollisuuden tällä hetkellä kohtaamat haasteet ja ehdotetaan lisätoimia nettonollateollisuuden edistämiseksi. Komissio ehdotti osana suunnitelmaa **nettonollateollisuutta koskevaa säädöstä³⁷** ja hyväksyi **valtioneuvoston tilapäiset kriisi- ja**

³¹ https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/eu-civil-protection-mechanism_en

³² [Esimerkiksi direktiivi kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä \(direktiivi \(EU\) 2022/2557\).](#)

³³ Ks. SCAN (Supply Chain Alert Notification) -seurantajärjestelmä, jossa tämä lähestymistapa otetaan käyttöön soveltamalla sitä pilottituonteisesti aurinkosähköön: https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/scan-supply-chain-alert-notification-monitoring-system_fi

³⁴ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan puolijohde-ekosysteemiä vahvistavasta toimenpidekehiksestä (sirusäädös), COM(2022) 46 final.

³⁵ COM(2023) 160.

³⁶ COM(2023) 62.

³⁷ COM(2023) 161.

siirtymäpuitteet³⁸. Niissä esitetään kohdennettuja, väliaikaisia ja oikeasuhteisia toimenpiteitä, joilla nopeutetaan Euroopan kilpailukykyistä siirtymistä nettonollatalouteen, mutta vältetään sisämarkkinoiden pirstoutuminen. Komissio ilmoitti vihreän kehityksen teollisuussuunnitelmassa, että se aikoo ehdottaa Euroopan suvereniteettirahastoa ennen kesää 2023. Tavoitteena on säilyttää eurooppalainen etumatka vihreän ja digitaalisen siirtymän kannalta merkityksellisissä kriittisissä ja kehitteillä olevissa teknologioissa sekä suojata koheesiota ja säilyttää sisämarkkinoiden eheys.

2.4. Sisämarkkinat vetovoimatekijänä ja geopoliittisena voimavarana maailmanlaajuisella näyttämöllä

Sisämarkkinoiden tuomat hyödyt ovat tärkeä osa **EU:n yleistä houkuttelevuutta turvallisuuden, vakauden ja avointen arvojen keskuksena**. EU:n osuus maailman tavarakaupasta on noin 14 prosenttia.³⁹ Vuosina 1973–2007 tapahtuneiden peräkkäisten laajentumisten lisäksi EFTA:n jäsenmaat Islanti, Liechtenstein ja Norja päättivät 1990-luvulla perustaa yhdessä EU:n kanssa Euroopan talousalueen. Näin sisämarkkinoiden neljä vapautta laajennettiin koskemaan myös näitä maita. Monet Länsi-Balkanin ja itäisen naapuruston maat haluaisivat kuulua tulevaisuudessa unioniin ja sen sisämarkkinoihin. EU on vahvasti sitoutunut tukemaan Länsi-Balkanin maita niiden tiellä kohti EU:ta.

EU pyrkii myös käyttämään kaikki mahdollisuudet integroida Ukraina yhä kiinteämmin sisämarkkinoihin esimerkiksi liittämällä sen EU:n sähköverkkoon, poistamalla väliaikaisesti Ukrainasta EU:hun suuntautuvan viennin tuontitullit, luomalla solidaarisuuskaistoja tavaroiden ja henkilöiden liikkuvuuden parantamiseksi ja tuomalla Ukrainan osaksi Euroopan verkkovierailualueita. Komissio keskittyy Ukrainan kanssa sovittuihin ensisijaisiin toimiin⁴⁰ muun muassa julkisten hankintojen, standardoinnin, teollisen yhteistyön, kaupan teknisten esteiden ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnin⁴¹ aloilla, jotta Ukraina voidaan integroida paremmin sisämarkkinoille. Vastaavia toimia on käynnissä myös Moldovan integroimiseksi. EU ottaa Ukrainan ja muita itäisen kumppanuuden maita mukaan myös useisiin keskeisiin EU:n ohjelmiin, kuten sisämarkkinaohjelmaan⁴².

Sisämarkkinat ovat myös **geopoliittinen väline**, joka vahvistaa EU:n asemaa ja vaikutusvaltaa maailmassa. Ne ovat EU:n kansainvälisen diplomatian taloudellinen selkäranka. Tällaisella globaalilla vaikutusvallalla on ratkaiseva merkitys, kun otetaan huomioon viimeisten 30 vuoden aikana tapahtunut geopoliittinen kehitys ja kiristynyt maailmanlaajuinen kilpailu muiden kokonaisten maanosien kokoisten talouksien kanssa.

³⁸ [Tilapäiset kriisi- ja siirtymäpuitteet \(europa.eu\)](https://europa.eu/europa/en/policy/policies/economy/economy-facts-figures).

³⁹ https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/key-facts-and-figures/economy_fi

⁴⁰ *Priority Action Plan for enhanced implementation of the EU-Ukraine Deep and Comprehensive Free Trade Agreement.*

⁴¹ Komissio valmistelee teollisuustuotteiden vaatimustenmukaisuuden arviointia ja hyväksymistä koskevan sopimuksen (ACAA) solmimista Ukrainan kanssa. Komissio tekee valmistelutyötä myös Moldovan kanssa tarkoituksenaan aloittaa neuvottelut ACAA-sopimuksesta.

⁴² Sisämarkkinoiden vahvistamiseksi kentällä hyväksyttiin sisämarkkinaohjelmana tunnettu merkittävä 4,2 miljardin euron rahoituspaketti, josta tuettavat toimet koskevat muun muassa markkinavalvonnan parantamista, kansalaisten ja yritysten tukemista ongelmanratkaisussa, pk-yritysten kilpailukyyn tukemista ja elintarviketurvallisuuden parantamista.

Esimerkiksi pandemian aikana rokotteiden nopea kehittäminen ja hyväksyminen EU:n tiukan lääkejärjestelmän⁴³ puitteissa antoi EU:lle tehokkaan välineen, jonka avulla se pystyi osallistumaan covid-19-pandemian torjumiseen maailmanlaajuisesti.

EU:n sisämarkkinoiden koon ja houkuttelevuuden vuoksi yritykset päättävät usein soveltaa EU:n lainsäädäntöä ja standardeja maailmanlaajuisiin toimintoihinsa. Tämän ansiosta EU on voinut olla mukana lisäämässä vaurautta koko maailmassa ja edistämässä kestävä kehityksen tavoitteita kestäväällä kasvulla, sosiaalisen suojelun korkealla tasolla, yksityisyyden ja perusoikeuksien kunnioittamisella⁴⁴ sekä ympäristön ja ihmisoikeuksien vahvalla suojelulla.

Eurooppalainen **standardointijärjestelmä** on tässä suhteessa erityinen menestystarina. Sen erityisenä tehtävänä on tuottaa yhdenmukaisia eurooppalaisia standardeja, joiden ansiosta talouden toimijat voivat osoittaa noudattavansa EU:n lainsäädäntöä yhden, koko sisämarkkinat kattavan standardin avulla. Kuten hiljattain laaditussa EU:n standardointistrategiassa⁴⁵ korostetaan, standardeilla on tärkeä rooli digitaalisessa ja vihreässä siirtymässä, ja ne voivat antaa EU:lle maailmanlaajuisen johtoaseman erityisesti strategisten teknologioiden alalla. Standardit voivat myös edistää osallistavampaa yhteiskuntaa varmistamalla erilaisten jokapäiväisten tuotteiden ja palvelujen saatavuuden. Kansainvälisillä standardeilla on tärkeä rooli kaupan teknisten esteiden poistamisessa, mutta ne myös helpottavat EU:n yritysten pääsyä kansainvälisille markkinoille. Standardien geopoliittisen roolin kasvaessa EU:n lisääntyvä osallistuminen kansainvälisiin standardien kehittämisprosesseihin on keskeistä EU:n arvojen ja etujen säilyttämiseksi. Tätä varten komissio käy strategisia vuoropuheluja keskeisten kauppakumppaneiden, kuten Yhdysvaltojen, Japanin ja Intian, kanssa.

Sisämarkkinat ovat mahdollistaneet sen, että EU:sta on tullut kauppamahti. Tämä on luonut mahdollisuuksia EU:n yrityksille ulkomailla, edistänyt sääntöjemme ja arvojemme omaksumista, yhdistänyt EU:n kasvukeskuksiin ympäri maailmaa, turvannut tarvitsemamme tuotantopanokset ja tukenut muita maita kestävyystavoitteiden saavuttamisessa. EU on tärkein kauppakumppani 53:lle eri puolilla maailmaa sijaitsevalle maalle, joiden osuus maailman BKT:stä on yhteensä 48 prosenttia. **Sisämarkkinat antavat EU:lle valtaa, jonka turvin se voi huolehtia, että EU:n avoimuus kulkee käsi kädessä EU:n sääntöjen noudattamisen kanssa.** Tämä tapahtuu esimerkiksi puuttumalla ulkomaisten tukien aiheuttamiin kaupan vääristymiin⁴⁶ ja estämällä pakkotyöllä⁴⁷ tai ympäristön tai yhteiskunnan kannalta kestävämmillä käytännöillä valmistettujen tavaroiden pääsy EU:n markkinoille. Lisäksi EU:n kyky käyttää taloudellisia keinoja, kuten pakotteita ja rajoittavia toimenpiteitä,

⁴³ [Covid-19-rokotteet | Euroopan lääkevirasto \(europa.eu\)](#).

⁴⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus, GDPR).

⁴⁵ Standardointia koskeva EU:n strategia – Tuetaan EU:n sisämarkkinoiden häiriönsietokykyä, vihreyttä ja digitaalisuutta maailmanlaajuisien standardien avulla, COM(2022) 31.

⁴⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/2560, annettu 14 päivänä joulukuuta 2022, sisämarkkinoita vääristävistä ulkomaisista tuista.

⁴⁷ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kieltämisestä unionin markkinoilla (COM(2022) 453 final).

sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen ylläpitämiseksi perustuu hyvin toimiviin sisämarkkinoihin, joilla on keskeinen rooli maailmantaloudessa.

3. TULEVAT VAIHEET – KOHTI SISÄMARKKINOIDEN ENTISTÄ SYVEMPÄÄ YHDENTYMISTÄ

Vuosipäivät tarjoavat tilaisuuden paitsi tarkastella aiempia saavutuksia myös asettaa toiveita ja tavoitteita tuleville ajoille. Nopeasti muuttuvassa ympäristössä on pyrittävä edelleen parantamaan sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanoa ja lisäämään sisämarkkinoiden yhteistä omistajuutta EU:n tasolla ja jäsenvaltioissa. Sääntöjä on tarvittaessa myös mukautettava vastaamaan uusia tuotteita, palveluita ja liiketoimintamalleja, jotka auttavat edistämään vihreää ja digitaalista siirtymää.

Kaikilta osin toimivat sisämarkkinat ovat EU:n pitkän aikavälin kilpailukyvyn välttämätön perusta. Tämän tiedonannon yhteydessä julkaistussa kilpailukykyä koskevassa komission tiedonannossa⁴⁸ esitetään toimia, joilla varmistetaan ennakoitava, johdonmukainen ja yksinkertaistettu **sääntelykehys, joka on suotuista** pitkän aikavälin kilpailukyvyille. Tavoitteena on myös varmistaa vihreän ja digitaalisen siirtymän ja talouskasvun edellyttämien taitojen saatavuus sekä nopeuttaa ja parantaa rahoituksen saamista.

Jatkossa komissio tekee yhteistyötä kaikkien hallinnon tasojen ja kaikkien sidosryhmien kanssa, jotta sisämarkkinoiden potentiaali voidaan hyödyntää täysin siten, että se tarjoaa vankan perustan kestäväälle pitkän aikavälin kilpailukyvyille. Tämän osalta tässä tiedonannossa keskitytään kahteen keskeiseen jatkotoimien kokonaisuuteen:

- **pannaan täytäntöön olemassa olevat sisämarkkinasäännöt ja poistetaan jäsenvaltioiden tason esteet**, erityisesti palvelujen rajatylittävän tarjoamisen esteet sekä esteet niissä teollisissa ekosysteemeissä, joissa taloudellisen yhdentymisen potentiaali on suurin (vähittäiskauppa, rakentaminen, matkailu, yrityspalvelut ja uusiutuvan energian ala)
- **edistetään edelleen sisämarkkinoiden vihreää ja digitaalista ulottuvuutta**, joka on innovoinnin, kasvun ja kilpailukyvyn lähde.

3.1. Sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvonta ja jäsenvaltioiden tason esteiden poistaminen

Kansalaiset ja yritykset saavat sisämarkkinoista täyden hyödyn irti vain, jos EU:n säännöt pannaan asianmukaisesti täytäntöön ja niiden täytäntöönpanoa valvotaan.⁴⁹ Sisämarkkinasääntöjen asianmukaisen täytäntöönpanon varmistaminen päivittäisellä tasolla

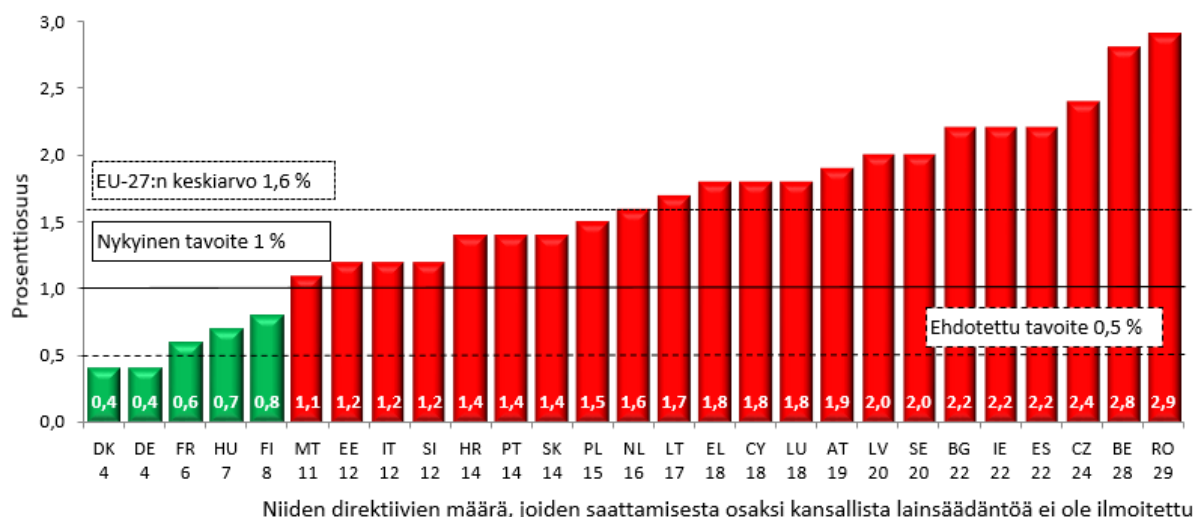
⁴⁸ COM(2023) 168.

⁴⁹ Ks. myös komission tiedonanto *EU:n lainsäädäntö: toimiva täytäntöönpano, tulokuntoinen EU* (COM(2022) 518 final).

on komission ja jäsenvaltioiden yhteisenä vastuuna. Kansallisten viranomaisten työstä riippuu etenkin se, sovelletaanko asetuksia oikein ja toimivatko ne siis tehokkaasti.

EU:n lainsäädännön asianmukainen ja riittävän nopea saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä on ratkaisevan tärkeää sen varmistamiseksi, että sisämarkkinalainsäädännöllä saavutetaan suunnitellut vaikutukset. Sisämarkkinadirektiivien keskimääräinen täytäntöönpanovaje⁵⁰ ylittää nyt Eurooppa-neuvoston maaliskuussa 2007 asettaman yhden prosentin kynnysarvon. Vain viisi jäsenvaltiota on saavuttanut sovitun tavoitteen (ks. kaavio 3). Direktiivit on myös saatettava asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä ja niiden käytännön soveltamisen on tapahduttava oikein. Erityistä huomiota vaativat perusteettomaan ylisääntelyyn liittyvät ongelmat. Tältä osin jäsenvaltioiden on parannettava tilannetta huomattavasti (ks. kaavio 4).

Kaavio 3: Jäsenvaltioiden täytäntöönpanovaje 10. joulukuuta 2021⁵¹

Lähde: Sisämarkkinoiden tulostaulu⁵².

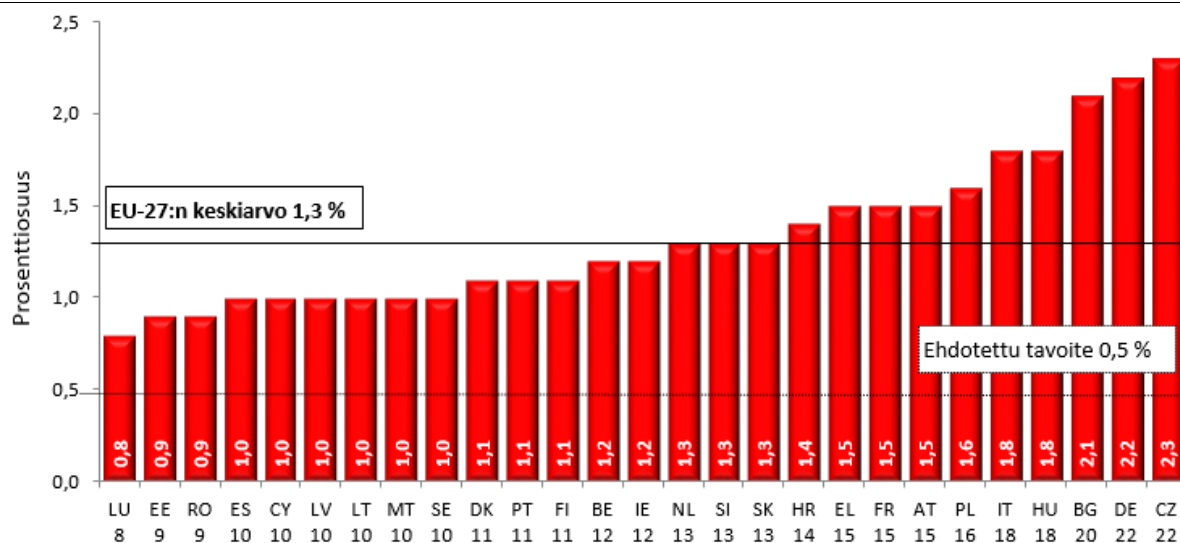
⁵⁰ [Sisämarkkinoiden tulostaulu 2022](#).

Analyysissä tarkastellaan 997:ää direktiiviä ja 5 669:ää asetusta, joilla pyritään varmistamaan sisämarkkinoiden toiminta ja jotka olivat voimassa 1. joulukuuta 2021.

⁵¹ Ks. lisätietoja täytäntöönpanovajetta koskevista tavoitteista alaviitteistä 65–68.

⁵² [Sisämarkkinoiden tulostaulu 2022](#).

Kaavio 4: Jäsenvaltioiden vaatimustenmukaisuusvaje 10. joulukuuta 2021

Niiden direktiivien määrä, jotka on saatettu puutteellisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä

Lähde: Sisämarkkinoiden tulostaulu⁵³.

Yhtä, kaikille sopivaa toimintatapaa, jolla sisämarkkinasääntöjen täysi potentiaali voitaisiin saavuttaa, ei ole olemassa. Sisämarkkinoiden onnistunut hallinnointi edellyttää kuitenkin aina vahvaa vaatimusten noudattamisen kulttuuria ja kumppanuushenkeä. Komissio on sitoutunut tekemään yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa niiden hallinnon asiaankuuluvalla tasolla tukeakseen ja edistääkseen sisämarkkinasääntöjen kunnianhimoista täytäntöönpanoa. Yhteistyön ohella komissio jatkaa tiukan täytäntöönpanopolitiikan toteuttamista varmistaakseen, että kaikki jäsenvaltiot soveltavat yhdessä sovittuja EU:n sääntöjä oikein.

Komissio soveltaa **täytäntöönpanon valvontaan strategista lähestymistapaa** ja toteuttaa edelleen vuoden 2020 sisämarkkinoiden täytäntöönpanon valvontaa koskevaa toimintasuunnitelmaansa⁵⁴, jossa keskitytään kriittisiin kysymyksiin. Tähän sisältyvät sijoittautumisvapauden sekä tavaroiden ja palvelujen vapaan liikkuvuuden – mukaan lukien ammattilaisten liikkuvuus osaamisvajeiden korjaamiseksi – varmistaminen, julkisia hankintoja koskevien sääntöjen noudattamisen varmistaminen, jotta yritykset voivat kilpailla sisämarkkinoilla ja jotta julkisia varoja käytetään tehokkaasti, epäoikeudenmukaisiin maksukäytäntöihin ja maksujen viivästyksiin puuttuminen sekä eurooppalaisten standardien täytäntöönpano kansalaisten ja yritysten hyväksi.

Helmikuussa 2023 komissio teki 24 rikkomusmenettelypäätöstä palvelujen sisämarkkinoiden esteiden poistamiseksi ja EU:n yritysten toiminnan helpottamiseksi.⁵⁵ Samaan aikaan komission tinkimättömien täytäntöönpanon valvontaa koskevien toimien ansiosta pystyttiin

⁵³ [Sisämarkkinoiden tulostaulu 2022](#).

⁵⁴ Aiheesta tarkemmin liitteessä 1: Stocktaking of the implementation of the 2020 Single Market Enforcement Action Plan, [Annual Single Market Report 2023](#). Kaikki pitkän aikavälin toimintasuunnitelman toimet sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja valvonnan parantamiseksi on pantu täytäntöön tai käynnistetty.

⁵⁵ [Palvelujen vapaa liikkuvuus: Euroopan komissio haluaa varmistaa palvelujen sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan \(europa.eu\)](#).

päättämään 18 rikkomusmenettelyä, koska palvelujen sisämarkkinoilla oli tehty aitoja parannuksia.

Perusteettomia esteitä syntyy, kun kansallinen lainsäädäntö on ristiriidassa sisämarkkinasääntöjen kanssa tai kun näitä sääntöjä pannaan täytäntöön tai sovelletaan puutteellisesti tai riittämättömästi kansallisella tasolla, mikä voi johtua myös kansallisten viranomaisten hallinnollisista käytännöistä. Nämä esteet haittaavat yritysten kykyä menestyä, pysyä kilpailukykyisinä ja hyödyntää vihreää ja digitaalista siirtymää.

Tietyn tyyppiset esteet ovat osoittautuneet sitkeiksi: 60 prosenttia esteistä, joita yritykset ilmoittavat kohtaavansa nykyisin, ovat saman tyyppisiä kuin esteet, joista ilmoitettiin 20 vuotta sitten.⁵⁶ Monet niistä liittyvät **kansalliseen sääntelyyn ja hallinnollisiin käytäntöihin**, ja niihin on ensisijaisesti jäsenvaltioiden puututtava suoraan. Sidosryhmien ilmoittamia esteitä ovat muun muassa kansallisten menettelyjen monimutkaisuus ja niitä koskevan tiedon puute, suhteettomat kansalliset palveluja koskevat vaatimukset, jotka liittyvät esimerkiksi ammattilaisten liikkuvuuteen, raskaat hallinnolliset vaatimukset, kun työntekijöitä lähetetään työhön toiseen jäsenvaltioon, sekä verotukseen liittyvät hankaluudet rajatylittävissä tapauksissa. Moniin näistä esteistä ei voida puuttua lainsäädännön yhdenmukaistamisen keinoin. Näin ollen esteiden vähentäminen kansallisella tasolla pysyy tärkeimpänä tavoitteena. Teknisen tuen väline auttaa jäsenvaltioita parantamaan julkishallintoa ja luomaan liiketoiminnalle suotuisan ympäristön.

Palvelut ovat ratkaisevan tärkeitä EU:n taloudelle. Palvelujen osuus EU:n BKT:stä on noin 70 prosenttia ja kokonaistyydytyksestä 73 prosenttia. Palvelut kattavat useita eri toimialoja ja runsaasti erilaista toimintaa. Joillakin aloilla palvelujen vapaa liikkuvuus toimii hyvin, ja sitä helpottavat digitaaliset teknologiat ja yhdenmukaistetut säännöt. Toiset alat ovat edelleen pääasiassa kotimarkkinoita, mikä johtuu toisinaan tietyn palvelun luontaisista tekijöistä (esimerkiksi alueellisista tai kansallisista markkinamieltyyksistä). Siellä, missä palvelualan yhdentymistä on mahdollista lisätä, esteet liittyvät tyypillisesti yrityspalveluja koskevaan **kansalliseen sääntelyyn**, vähittäiskaupan alan rajoittaviin lupavaatimuksiin, rakennuspalvelujen rajatylittävää tarjontaa hankaloittaviin sääntelyä koskeviin ja hallinnollisiin vaatimuksiin sekä matkailualalla rajoituksiin, jotka liittyvät sekä rajatylittävään palveluntarjontaan että majoituspalveluja koskeviin vaatimuksiin.

Tiiviimpi yhteistyö jäsenvaltioiden kesken ja jäsenvaltioiden ja komission välillä sekä tiedonvaihto ja näkemysten vaihto erityisesti kilpailukykyneuvostossa ovat tärkeässä asemassa sisämarkkinasääntöjen tehokkaassa täytäntöönpanossa ja ehkäisevät jo lähtökohtaisesti EU:n lainsäädännön rikkomista.

Vuonna 2020 perustetun **sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevän työryhmän (SMET)**⁵⁷ työ on osoittanut jäsenvaltioiden ja komission välisen yhteistyön merkittävän arvon EU:n yritysten sisämarkkinoilla kohtaamien konkreettisten esteiden poistamisen kannalta. Tämän innovatiivisen foorumin yhteisessä, intensiivisessä työssä keskitytään sääntelykehyksen yksinkertaistamiseen ja hallinnollisten esteiden vähentämiseen tietyillä aloilla. Työryhmässä jäsenvaltiot ovat esimerkiksi sopineet yksinkertaistavansa

⁵⁶ Ks. *30 years of single market – taking stock and looking ahead*, Euroopan komissio, 2022.

⁵⁷ https://single-market-economy.ec.europa.eu/news/single-market-task-force-continues-tackle-barriers-single-market-2022-11-29_en

väliaikaisia rajatylittäviä palveluja tarjoaviin ammattilaisiin ja yrityksiin kohdistuvia rajoituksia ja poistavansa hyvien käytäntöjen perusteella ennakolta tehtävät pätevyystarkastukset 247 ammatin osalta. Työryhmässä on myös sovittu hallinnollisten vaatimusten ja asiakirjoja koskevien vaatimusten tarkistamisesta ja vähentämisestä.

Työryhmässä on myös yksilöity yli 80 estettä, jotka haittaavat eniten tuuli- ja aurinkoenergiailaitosten käyttöönottoa koskevien lupien sujuvaa ja nopeaa myöntämistä. Kun otetaan huomioon, että uusiutuvan energian tuotannossa toimii 50 000 pk-yritystä, näiden esteiden poistaminen edistää kestäväää kasvua. Tämä tekee EU:sta myös houkuttelevamman investointikohteen ja täydentää erinomaisesti ehdotusta nettonollateollisuutta koskevaksi säädökseksi, jonka tavoitteena on helpottaa ja nopeuttaa investointeja nettonollateknologiaa käyttäviin valmistushankkeisiin, jotta aurinkopaneelien, tuuliturbiinien ja muiden puhtaan energian teknologioiden tuotantoa voidaan laajentaa merkittävästi Euroopassa. Uusiutuvan energian laitosten käyttöönottolupia koskevaa nykyistä oikeudellista kehystä (joka perustuu uusiutuvan energian direktiiviin) täydennetään pian tällä lainsäädännöllä yhdenmukaistetun oikeudellisen kehyksen osalta. Tarkoituksena on virtaviivaistaa lupien myöntämistä tällaisia teknologioita tuottaville uusille teollisuuslaitoksille, gigatehdaskokoiset hankkeet mukaan lukien. Komissio toteaa jälleen, että sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevällä työryhmällä on merkittävä arvo jäsenvaltioiden kanssa toteutettavan yhteistyön lisääjänä sisämarkkinoiden esteiden poistamisessa. Näin ollen komissio tukeutuu jatkossakin yhteisiin toimiin, joilla pyritään saavuttamaan konkreettisia tuloksia tässä kehyksessä.

Myös olemassa olevan **jäsennellyn yhteistyön jatkaminen liike-elämän sidosryhmien kanssa**, myös teollisuusfoorumin⁵⁸, Enterprise Europe Network -verkoston (EEN) sekä kansallisten pk-yritysedustajien ja klusterien verkoston yhteydessä, on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan ymmärtää paremmin niiden kohtaamia esteitä. Tässä työssä otetaan huomioon tulokset analyyseista, esimerkiksi vuotuisesta sisämarkkinaraportista ja sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevän työryhmän vuosikertomuksesta. **Sisämarkkinoiden tulostaulu** on hyödyllinen väline, jonka avulla kaikki sidosryhmät saavat käsityksen jäljellä olevista esteistä ja voivat suunnitella toimia niiden poistamiseksi. **Komissio seuraa huolellisesti sisämarkkinoiden tulostaulun** valikoituja indikaattoreita ja **muita kyseeseen tulevia täytäntöönpanon valvontaan ja liiketoimintaympäristöön liittyviä lähteitä**, kuten täytäntöönpano- ja vaatimustenmukaisuusvajetta, julkisia hankintoja, viivästyksiä viranomaisten suorittamissa maksuissa ja digitaalisten julkisten palvelujen saatavuutta sekä ammattipalveluja koskevissa uudistussuosituksissa kehitettyjä indikaattoreita.⁵⁹

⁵⁸ Teollisuusfoorumi kokoaa yhteen jäsenvaltiot, kaikenkokoiset yritykset, ammattiliitot ja kansalaisyhteiskunnan. Se toimii sidosryhmien palauteryhmänä ja indikaattorina Euroopan kilpailukyvyn tilasta. Foorumilla on tukenaan myös erityinen työryhmä, jonka tehtävänä on arvioida sisämarkkinoiden tilaa. Se edistää myös aktiivisesti siirtymäväyliä, joissa otetaan huomioon haasteet, joita sääntelystä aiheutuu Euroopan teollisuuden vihreälle ja digitaaliselle siirtymälle ja häiriönsietokyvyille. Sen lisäksi, että foorumi toimii palauteryhmänä, se välittää tietoa teollisuuden kohtaamista ongelmista ja keinoista niiden ratkaisemiseksi. Foorumi kokoontuu täysistunnossa 2–3 kertaa vuodessa. Viimeisin kokous oli 7. maaliskuuta 2023.

⁵⁹ Sisämarkkinoiden tulostaulun mukaan viimeisin pistemäärä digitaalisten julkisten palvelujen tarjoamisesta yrityksille oli erittäin korkea (noin 80 tai enemmän) kahdessa kolmasosassa jäsenvaltioista. Sitä vastoin 19 jäsenvaltiossa 27:stä viranomaisten maksuviivästysten määrä oli vuonna 2022 korkeampi kuin vuonna 2019. Kaiken kaikkiaan julkisten hankintojen indikaattorit viittaavat vakaaseen tilanteeseen, jossa on tapahtunut hieman parannusta. Useissa jäsenvaltioissa on kuitenkin varaa saavuttaa lisää edistystä esimerkiksi yhden

Olemassa olevia yhteistyövälineitä olisi hyödynnettävä kaikin tavoin kansalaisten ja yritysten sisämarkkinoihin liittyvien ongelmien ennakoivan ja käytännönläheisen ratkaisemisen kehittämiseksi. **Jäsenvaltioiden olisi muun muassa toteutettava kiireellisesti toimia sen varmistamiseksi, että kansallisilla SOLVIT-keskuksilla⁶⁰ on riittävät, asianmukaiset henkilöresurssit.** Kansallisten toimenpiteiden tarkastelu ennen niiden hyväksymistä on osoittautunut erityisen tehokkaaksi keinoksi ehkäistä ristiriitoja sisämarkkinasääntöjen kanssa. SOLVIT onnistui ratkaisemaan vuonna 2021 yli 2 000 tapausta⁶¹, ja keskimääräinen ratkaisuaaste oli 87 prosenttia.

Sisämarkkinoiden avoimuutta koskevan direktiivin mukainen ilmoitusmekanismi⁶² on kehittynyt aidosti ennaltaehkäiseväksi välineeksi, jolla vahvistetaan varhaisessa vaiheessa jäsenvaltioiden ja komission välistä vuoropuhelua ja yhteistyötä esimerkiksi vähäpäästöisen liikenteen tai kierrätyksen ja jätteen vähentämisen kaltaisissa kysymyksissä.

Sisämarkkinasääntöjen noudattamisen parantamiseksi komissio aikoo **yksinkertaistaa jäsenvaltioiden ilmoitusvelvollisuuksia perustamalla yhden yhteyspisteen** sisämarkkinailmoituksia varten. Kun jäsenvaltioiden on tällä hetkellä käytettävä erilaisia ilmoitusvälineitä, jotka on perustettu sisämarkkinalainsäädännön eri säädösten mukaisesti, keskitetyn ilmoitusikkunan ansiosta jäsenvaltiot voivat viimeistellä kaikki ilmoitukset yhdessä paikassa.

Palvelujen alalla komissio aikoo käynnistää myös ensisijaisen prosessin, jolla puututaan yhdessä jäsenvaltioiden kanssa **palvelujen vapaan liikkuvuuden esteisiin teollisissa ekosysteemeissä, joissa palvelujen osuus on korkea** ja joissa kaikki rajatylittävän kaupan mahdollisuudet eivät ole toteutuneet. Näitä ekosysteemejä ovat erityisesti rakentaminen, vähittäiskauppa, matkailu ja yrityspalvelut.

Esteet ovat harvoin tarkoituksellisia – ne ovat usein vain tulosta erilaisista toimintatavoista, joihin eri aikoina eri jäsenvaltioissa on päädytty, kun päähuomion kohteena ovat olleet kansalliset tai paikalliset näkökohdat. Esteet eivät välttämättä ole selvästi perussopimusten tai yhdenmukaistettujen sääntöjen vastaisia. Ne voivat kuitenkin siitä huolimatta haitata merkittävästi rajatylittävää liiketoimintaa. Sujuvamman kaupankäynnin kaikille tuottamista hyödyistä huolimatta voimakkaat omat edut, muut poliittisesti näkyvämmät prioriteetit ja/tai pelkkä saamattomuus voivat olla esteenä käytännön ratkaisujen saavuttamiselle. Komissio – joka toimii täytäntöönpano- ja koollekutsumisvaltuuksiensa kautta – ei voi olla sisämarkkinoiden ainoa puolestapuhuja. Sisämarkkinat tarvitsevat oman äänensä myös kansallisissa hallinnoissa. Tämän vuoksi komissio ehdottaa, että kukin jäsenvaltio perustaisi erityisen **sisämarkkinatoimiston, joka käsitelisi sisämarkkinoiden esteitä**. Tällaisella toimistolla olisi oltava ylempi johto ja asianmukaiset resurssit. Sillä olisi myös oltava pysyvä toimeksianto käsitellä kysymyksiä ennakoivasti ja ehdottaa ratkaisuja kansallisen

tarjoajan julkisten hankintakilpailujen osuudessa ja suorahankintojen osuudessa. Ammattilaispalvelujen osalta tulostaulu osoittaa, että ammatteihin pääsyn ja ammatinharjoittamisen sääntelyesteiden vähentämisessä on vuosina 2007–2021 edistytty vain vähän tai ei lainkaan. Oikeudelliset palvelut ovat edelleen suojatuin ammatti sisämarkkinoilla.

⁶⁰ [Kansalliset SOLVIT-keskukset – Euroopan komissio \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/solvit/).

⁶¹ SOLVIT's Helping Hand in the Single Market: celebrating 20 years: https://ec.europa.eu/solvit/docs/2022/anniversary_report_web_en.pdf

⁶² [Sisämarkkinoiden avoimuutta koskeva direktiivi – EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/fin/TXT/?uri=CELEX%3A32017L0650).

päätöksentekojärjestelmän puitteissa.⁶³ Tämä työ täydentäisi yhteistyövälineitä, kuten SOLVIT-verkostoa ja sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevää työryhmää, ja auttaisi erityisesti puuttumaan jäljellä oleviin esteisiin palvelujen alalla.

On erittäin tärkeää **estää uusien kaupan esteiden syntyminen**. Tämä on erityisen tärkeää palvelualalla, jossa kansallisen sääntelyn moninaisuus ja vahvat omat edut ovat rajoittaneet kykyä saavuttaa syvempää yhdentymistä sisämarkkinoilla. **Palveludirektiivissä** edellytetään, että jäsenvaltiot varmistavat, että niiden käyttöön ottamat uudet säännökset ovat perusteltuja ja oikeasuhteisia. Tämä koskee erityisesti alueellisten rajoitusten, yritysten omistusta koskevien sääntöjen tai kiinteiden tariffien kaltaisia rajoituksia. Palveludirektiivissä jäsenvaltiot myös veloitetaan ilmoittamaan tällaisista uusista vaatimuksista komissiolle ja muille jäsenvaltioille.

Lisäksi **suhteellisuusarviointia koskeva direktiivi** on vuodesta 2020 lähtien tarjonnut jäsenvaltioille puitteet, joiden avulla ne voivat arvioida uusia kansallisia sääntöjä ja ennen niiden voimaantuloa esittää selvityksen siitä, miksi ne ovat syrjimättömiä ja oikeasuhteisia. Direktiiviä sovelletaan kuitenkin vain osaan palvelutaloudesta, nimittäin säänneltyihin ammattilaispalveluihin. Komissio aikoo tutkia yhdessä jäsenvaltioiden kanssa, miten tätä kehystä voitaisiin hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla palvelualalla yleisesti, ei vain ammattien osalta. Se tekee niin mukauttamalla palveludirektiivin ilmoitusvälinettä ja antamalla jäsenvaltioille kohdennettuja lisäohjeita suhteellisuuskriteerien soveltamisesta. Tämä edistää merkittävästi parempaa, vähemmän rajoittavaa sääntelyä ja auttaa välttämään kalliin, tarpeetonta vastakkainasettelua aiheuttavan jälkikäteisvalvonnan.

Suuri joukko jäsenvaltioita on aloittanut yhteistyön komission kanssa ottaakseen vapaaehtoisesti käyttöön **yhteisen sähköisen ilmoittamisen lähetettyjen työntekijöiden osalta**.⁶⁴ Komissio kehottaa kaikkia jäsenvaltioita saattamaan työnsä mahdollisuuksien mukaan päätökseen vuoden 2023 loppuun mennessä.

Sisämarkkinasääntöjen soveltamisen ja täytäntöönpanon valvonnan tehostamiseksi ja aiempien sitoumusten täyttämiseksi tarvitaan **uutta poliittista sitoutumista** kaikilla tasoilla.⁶⁵ Komissio tiedottaa säännöllisesti **sisämarkkinoiden tulostaulun tuloksista sisämarkkinoista vastaaville kansallisille viranomaisille** erityisesti kilpailukykyneuvostossa. Keskusteluissa olisi arvioitava edistymistä tavoitteiden saavuttamisessa ja yksilöitävä mahdolliset lisätoimet, joilla voidaan parantaa sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa sekä vähentää tarpeettomia ja suhteettomia esteitä.

Komissio viittaa edelliseen kehotukseensa, jonka mukaan jäsenvaltioiden olisi sitouduttava asettamaan tavoitteeksi 0,5 prosentin täytäntöönpanovaje kaikkien direktiivien

⁶³ Sen roolia olisi mukautettava erilaisiin hallintojärjestelmiin, esimerkiksi liittovaltiojärjestelmiin tai järjestelmiin, joissa hallinto on voimakkaasti hajautettu.

⁶⁴ Vuoden 2023 alussa 20 jäsenvaltiota päätti kuulemisten ja toteutettavuustutkimuksen jälkeen pyrkiä laatimaan yhteisen muodon, kuten vuoden 2021 teollisuusstrategian päivityksessä ilmoitettiin.

⁶⁵ Eurooppa-neuvosto asetti Brysselissä 8.–9. maaliskuuta 2007 tavoitteeksi yhden prosentin täytäntöönpanovajeen (sellaisten sisämarkkinadirektiivien prosenttiosuus, joiden täytäntöönpanosta kaikilta osin ei ole vielä ilmoitettu komissiolle), ja Eurooppa-neuvosto määräti Barcelonassa 15.–16. maaliskuuta 2002 tavoitteeksi, että direktiivejä, joiden täytäntöönpano on viivästynyt yli kaksi vuotta, olisi nolla prosenttia.

osalta⁶⁶ ja nolla prosenttia sellaisten direktiivien osalta, joiden täytäntöönpano on viivästynyt yli kaksi vuotta⁶⁷. Komissio viittaa myös aiempaan ehdotukseensa, jonka mukaan vaatimustenmukaisuusvaje kaikkien direktiivien osalta saisi olla enintään 0,5 prosenttia.⁶⁸ Lisäksi komissio on ehdottanut, että tapauksissa, jotka koskevat täytäntöönpanotoimenpiteiden ilmoittamatta jättämistä, tavoitteeksi asetetaan, että tapaus olisi ratkaistava 12 kuukauden kuluessa virallisen ilmoituksen lähettämisestä, tai rikkomustapaukset siirretään unionin tuomioistuimen käsiteltäviksi.⁶⁹

Edellä mainitun perusteella **komissio ehdottaa, että täytäntöönpanon valvonnalle asetetaan konkreettisia tavoitteita**, joilla pyritään **rajoittamaan sekä täytäntöönpano- että vaatimustenmukaisuusvaje 0,5 prosenttiin**. Se ehdottaa myös, että **SOLVIT-verkostolle asetetaan vertailuarvoksi** ratkaista vähintään 90 prosenttia tapauksista kussakin jäsenvaltiossa 12 kuukauden kuluessa. Komissio tiedottaa myös havainnoistaan, jotka koskevat edistymistä sisämarkkinoiden esteiden ratkaisemisessa sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevän työryhmän kaltaisten yhteistyövälineiden puitteissa.

3.2. Sisämarkkinoiden vihreän ja digitaalisen ulottuvuuden jatkuva edistäminen

Sisämarkkinat ovat ratkaisevan tärkeitä EU:n **vihreän siirtymän ja kiertotalouden** kannalta. Voidakseen saavuttaa päästöttömän talouden EU:n on säilytettävä johtoasemansa puhtaissa teknologioissa ja kilpailuetunsa hiilestä irtautumisessa. On käytettävä tehokkaammin materiaaleja ja muita resursseja ja siirryttävä kiertotalouteen, jossa materiaalien arvon tuotteissa säilyy ja jätteen tuotanto minimoidaan. Kiertotaloutta koskevassa toimintasuunnitelmassa on asetettu kunnianhimoisia tavoitteita vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi.

Koko EU:ssa sovellettavat yhteiset säännöt auttavat yrityksiä vastaamaan haasteeseen ja siten saavuttamaan tavoitteemme – mahdollisesti myös maailmanlaajuisesti. **Kestävien tuotteiden ekologista suunnittelua koskevat säännöt** helpottavat ja lisäävät materiaalien kierrätystä ja talteenottoa tuotteista niiden elinkaaren lopussa, mikä minimoi jätteen syntymisen. **Tuotepassialoitteella** kuluttajia ja toimijoita autetaan saamaan helposti tietoa tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä niiden kierrätetystä ja kierrätettävästä sisällöstä.

EU:n kestävän rahoituksen kehys tarjoaa välineitä, jotka helpottavat yksityisen pääoman investoimista vihreään toimintaan ja siirtymän rahoittamiseen. EU:n kestävyysluokitusjärjestelmä tarjoaa luettelon kestävästä taloudellisista toiminnoista, jotka on räätyä löyty puhdasta teknologiaa ja kestäviä investointeja etsiville sijoittajille.

EU:n sähkömarkkinoiden nykyinen rakenne on useiden vuosien ajan tuottanut tehokkaat, pitkälle yhdenmetyt markkinat, jotka ovat kannustaneet uusiutuvan ja vähähiilisen energian

⁶⁶ Komission sisämarkkinoiden toimenpidepaketissa COM(2011) 206 ehdottama 0,5 prosentin täytäntöönpanovajetavoite.

⁶⁷ Eurooppa-neuvostossa Barcelonassa 15.–16. maaliskuuta 2002 asetettiin tavoitteeksi, että direktiivejä, joiden täytäntöönpano on viivästynyt yli kaksi vuotta, olisi oltava nolla prosenttia.

⁶⁸ Komission sisämarkkinoiden toimenpidepaketissa COM(2011) 206 ehdotettiin vaatimustenmukaisuusvajeen tavoitearvoksi 0,5 prosenttia.

⁶⁹ Komission tiedonanto *EU:n lainsäädäntö: parempiin tuloksiin soveltamista parantamalla* (C(2016) 8600).

sekä puhtaiden joustavien teknologioiden käyttöönottoon. Viimeaikainen energiakriisi on kuitenkin tuonut esiin useita puutteita, jotka ovat altistaneet kotitaloudet ja yritykset merkittäville hintapiikeille, jotka ovat kasvattaneet sähkölaskuja. Kriisiin vastaamiseksi EU on hyväksynyt energian hintoja koskevan välineistön, joka sisältää toimenpiteitä korkeisiin hintoihin puuttumiseksi (mukaan lukien tulotuki, verohelpotukset sekä kaasun säästämis- ja varastointitoimenpiteet). EU on hyväksynyt myös REPowerEU-suunnitelman, johon sisältyy lisää toimenpiteitä ja rahoitusta energiatehokkuuden parantamiseksi ja uusiutuvan energian lisäämiseksi. Tavoitteena on vähentää riippuvuutta Venäjän fossiilisista polttoaineista. Komissio on ehdottanut sähkömarkkinoiden rakenteen uudistamista.⁷⁰

Digitalisaatio on levittäytynyt kaikkialle, ja siitä on tullut osa jokapäiväistä elämäämme. Se on keskeinen unionin kilpailukyvyyn ja vaurauden sekä yhteiskuntiemme hyvinvoinnin edistäjä. **Digipalvelusäädöksellä** ja **digimarkkinasäädöksellä** komissiolle annetaan uusia suoria tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuuksia, jotka ovat jo käytössä eräillä muilla aloilla, kuten kilpailulainsäädännössä ja rahoitusalan sääntelyssä. Komissio on sitoutunut toteuttamaan kaikki tarvittavat tutkinta- ja täytäntöönpanotoimenpiteet sekä käyttämään valvontavaltuuksiaan erittäin suuria verkkoalustoja, erittäin suuria hakukoneita ja portinvartijoita vastaan, jos ne eivät noudata digipalvelusäädöksestä tai digimarkkinasäädöksestä johtuvia velvoitteitaan.

Eurooppalaisilla kaikkialla unionissa on oltava sisämarkkinoilla saatavillaan **luotettavat, nopeat ja turvalliset yhteydet**, jotka varmistavat kaikkien EU:n kriittisten infrastruktuurien, mukaan lukien sähköinen viestintä ja digitaalinen infrastruktuuri, korkean tietoturvan tason. Komissio käynnisti samanaikaisesti 23. helmikuuta hyväksytyn **gigabitti-infrastruktuuria koskevan säädösehdotuksen** kanssa laajan kartoittavan kuulemisen yhteyksien tulevaisuudesta. Kuulemisessa selvitetään myös, miten voimme **edetä kohti todellisia sähköisen viestinnän sisämarkkinoita**. Tämä hyödyttäisi viime kädessä kansalaisia, koska se tarjoaisi heille parempia ja kohtuuhintaisempia televiestintäpalveluja.

Vuoden 2020 Euroopan datastrategian tavoitteena on luoda aidot datan sisämarkkinat, joilla noudatetaan kaikilta osin yksityisyyttä ja tietosuojaa koskevia eurooppalaisia sääntöjä ja joilla vallitsee oikeudellinen selvyys siitä, keillä on pääsy tietoihin ja ketkä voivat käyttää niitä ja millä ehdoilla. Komissio ehdotti helmikuussa 2022 datasäädöstä, jolla luotaisiin peruspuitteet digitaalisen ympäristön oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi, kilpailukykyisten datamarkkinoiden edistämiseksi sekä avointen mahdollisuuksien luomiseksi datavetoiselle innovoinnille ja datan saatavuuden parantamiselle. Yleistä kehystä tuetaan luomalla ja yhdistämällä toisiinsa **yhteisiä eurooppalaisia data-avaruuksia** strategisilla ja yleistä etua koskevilla aloilla.

Tiedonannon julkaisemisen lisäksi **komissio on käynnistämässä julkisten hankintojen data-avaruutta**⁷¹, jolla varmistetaan, että julkisia hankintoja varten on helpommin saatavilla entistä laadukkaampaa dataa (julkisten hankintojen osuus EU:n BKT:stä on lähes 13,6 % eli

⁷⁰ COM(2023) 148 final.

⁷¹ C(2023) 1696.

EU:n ALV-kehystä pirstoutumasta entisestään. Parhaillaan valmisteilla olevalla yritysten tuloverotusta Euroopassa koskevalla kehyksellä (BEFIT) otetaan käyttöön yhtiöveroa koskeva yhteinen EU:n sääntökirja, mikä luo yhdenmukaisen lähestymistavan yritysverotukseen kaikkialla EU:ssa.

Lisäksi komissio valmistelee **tulliliiton kunnianhimoista uudistamista**, jolla vahvistetaan entisestään tulli- ja markkinavalvontaviranomaisten välistä yhteistyötä ottamalla käyttöön riskinhallintatietojen keskitetty analytiikka sekä kattavampi ja jäsennellympi useista lähteistä saatavien tietojen vaihto. Jotta EU:n yritykset voivat menestyä uusien geopoliittisten haasteiden edessä ja säilyttää tuotantolaitoksensa sisämarkkinoilla, on äärimmäisen tärkeää säilyttää sisämarkkinoiden eheys ja tasapuoliset toimintaedellytykset EU:n tuottajien ja kolmansien maiden tuottajien välillä. Yksi tulliuudistuksen keskeisistä tavoitteista on siten lisätä EU:n sääntöjen, myös kieltojen ja rajoitusten, täytäntöönpanon tehokkuutta ja vaikuttavuutta ulkorajoilla.⁷⁷

Onnistunut siirtyminen vihreään ja digitaaliseen talouteen edellyttää työvoimaa, jolla on tarvittavat koulutuksen myötä hankitut taidot. Jo nykyisin 77 prosenttia yrityksistä ilmoittaa, että niillä on vaikeuksia löytää työntekijöitä, joilla on vaadittu osaaminen.⁷⁸ Keskeinen väline, jolla voidaan varmistaa, että yrityksillä on saatavillaan osaamista silloin, kun ne sitä tarvitsevat, on **EU:n ammatillisen liikkuvuuden järjestelmä**, jonka ansiosta vuodesta 1997 lähtien jo 800 000 ihmistä on voinut harjoittaa ammattiaan toisessa jäsenvaltiossa. **Eurooppalainen ammattikortti ja yhteinen koulutustesti** ovat vuodesta 2013 lähtien helpottaneet liikkuvuutta, vaikka tämä koskeekin vain muutamia ammatteja. Ammatillisen liikkuvuuden potentiaalin hyödyntämiseksi ja ammattipätevyyden tunnustamisen nopeuttamiseksi ja helpottamiseksi muissa jäsenvaltioissa komissio tutkii yhdessä jäsenvaltioiden kanssa mahdollisuutta käyttää näitä ja vastaavia välineitä laajemminkin. Tämän lisäksi komissio esittää vuonna 2023 ehdotuksen **kolmansien maiden kansalaisten pätevyyden tunnustamisen helpottamisesta**, jotta sisämarkkinoista voidaan tehdä houkuttelevammat EU:n ulkopuolelta tuleville lahjakkaille, ammattitaitoisille työntekijöille. Komissio aikoo myös pilotoida eurooppalaista digitaitotodistusta, jonka tarkoituksena on varmistaa digitaalisen koulutuksen ja digitaalisten taitojen kehittämisen laadun vähimmäistaso ja niiden tunnustaminen kaikkialla EU:ssa. Samaan aikaan komissio aikoo saada eurooppalaisen koulutusalueen valmiiksi vuoteen 2025 mennessä, mikä kasvattaa entisestään jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmien digitaalista ja vihreää ulottuvuutta sekä helpottaa niin oppijoiden ja opettajien työskentelyä sisämarkkinoilla kuin tutkijoiden ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä.

* * *

⁷⁷ Toinen esimerkki tulli- ja markkinavalvontaviranomaisten tiiviimmästä yhteistyöstä on äskettäin hyväksytty EU:n tullialan yhdenmukainen palveluympäristöä koskeva asetus, jolla varmistetaan kansallisten tullijärjestelmien yhteenliittäminen: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/2399, annettu 23 päivänä marraskuuta 2022, Euroopan unionin tullialan yhdenmukaisen palveluympäristön perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 952/2013 muuttamisesta (EUVL L 317, 9.12.2022, s. 1).

⁷⁸ [Vuotuinen sisämarkkinaraportti 2023](#), s. 23.

4. PÄÄTELMÄT

Sisämarkkinat ovat hyödyttäneet kansalaisia, yrityksiä ja koko EU:ta taloudellisesti, sosiaalisesti ja geopoliittisesti. Vaikka nämä hyödyt ovatkin kiistattomia, yhteisiä toimia on jatkettava edelleen, jotta voidaan **etsiä ja löytää ratkaisuja** vielä hyödyntämättömien mahdollisuuksien toteuttamiseksi. Sisämarkkinoiden on myös edelleen **mukauduttava** geopoliittisen ympäristön, teknologisen kehityksen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän **uusiin realiteetteihin** ja tarpeeseen edistää EU:n pitkän aikavälin kilpailukykyä ja tuottavuutta.

Sisämarkkinoiden luominen 30 vuotta sitten oli yhteisten ponnistelujen tulos. **Tulevaisuudessa** meidän on jatkettava sisämarkkinoiden hyötyjen maksimoimista tässä uudessa todellisuudessa. Ensinnäkin on keskityttävä esteiden poistamiseen koko talouden kannalta merkityksellisimmiltä aloilta, kuten palvelualoilta, pääomamarkkinoilta, energiamarkkinoilta, digitaalisilta markkinoilta ja datamarkkinoilta. Toiseksi täytäntöönpanotoimissa on keskityttävä aloihin, joilla on eniten hyödyntämätöntä potentiaalia. Tällaisia ovat esimerkiksi yrityspalvelut, vähittäiskauppa, rakentaminen ja matkailu. Kolmanneksi tarvitaan selkeitä vertailuarvoja, jotta voidaan korjata puutteet, jotka liittyvät EU:n sääntöjen saattamiseen osaksi kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpanoon, vähentää hallinnollisia esteitä ja parantaa liiketoimintaympäristöä.

Komissio seuraa edistymistä sisämarkkinoiden tulostaulun ja muiden täytäntöönpanon valvontaan ja liiketoimintaympäristöön liittyvien lähteiden perusteella. Edistymistä seurataan myös SOLVIT-verkoston ja sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevän työryhmän kaltaisten yhteistyövälineiden puitteissa.

Komission raportointi edistymisestä **sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvonnassa ja täytäntöönpanossa** sekä **sisämarkkinoiden esteiden poistamisessa** perustuu edellä esitettyihin seikkoihin ja tarjoaa pohjaa **neuvostossa ja Eurooppa-neuvostossa käytäville keskusteluille**. Valtion- ja hallitusten päämiehiä kehoitetaan keskustelemaan näillä aihealueilla tapahtuneesta kehityksestä vuosittain kevään Eurooppa-neuvoston yhteydessä.

Kaikki tämä edellyttää **kaikkien toimijoiden** – Euroopan parlamentin, jäsenvaltioiden, komission sekä yritysten, pk-yritysten ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen – **yhteisiä ponnistuksia**.

Komissio kehottaa johtajia, hallituksia, lainsäätäjiä ja työmarkkinaosapuolia pitämään sisämarkkinoiden juhlavuotta **tilaisuutena lisätä ponnistelujaan, jotta sisämarkkinat pidetään toimivina ja niiden toimivuutta parannetaan** ihmisten ja yritysten kannalta. Samalla on jatkuvasti pohdittava, miten sisämarkkinoita on kehitettävä seuraavan 30 vuoden aikana.